

JUSTITISMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 11. juni 2012
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Stine Maria Tolstrup
Christensen
Sagsnr.: 2012-0030-0785
Dok.: 442975

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 757 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. maj 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V).

Morten Bødskov

/

Dan Bjerring

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 757 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Kan ministeren oplyse, hvilken sagsbehandling, der traditionelt ligger bag en afgørelse om fri proces i henhold til Retsplejelovens § 329, når begrundelsen for afvisning helt eller delvist er, at borgeren ”forventeligt vil tabe sagen”? Har alle bilag været gennemgået, er der foretaget afhøring af sagens parter og af eventuelle vidner og har Civilstyrelsen, i tilfælde hvor det er formålstjenligt p.g.a. vanskelige tekniske eller juridiske forhold, indhentet sagkyndige udtalelser forud for en afgørelse med denne begrundelse?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Civilstyrelsen, der har oplyst følgende:

”Retsplejelovens § 329 er en undtagelsesbestemmelse, der giver mulighed for at meddele fri proces uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328 (om de almindelige betingelser for fri proces), når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Det er en generel betingelse for at meddele fri proces, at ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces, hvilket sædvanligvis betyder, at ansøgeren skal have en vis rimelig udsigt til at få medhold i den påstand, som ansøgeren vil nedlægge i forbindelse med retssagen.

Ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (sagsomkostninger, retshjælp og fri proces) ændredes bl.a. reglerne om kompetence til at træffe afgørelse i sager om fri proces. Det er forudsat i bemærkningerne til loven (jf. lovforslag nr. L 132, jf. Folketingstidende 2004-05, Tillæg A, side 5542), at de sager, der behandles i Civilstyrelsen efter § 328 og § 329, fortsat skal behandles på skriftligt grundlag.

Med henblik på at vurdere om betingelserne for at meddele fri proces efter § 329 er opfyldt, gennemgår Civilstyrelsen ved behandlingen af en ansøgning om fri proces de akter, der er indsendt, og foretager på den baggrund en afvejning af, om der er grundlag for at meddele fri proces.

Civilstyrelsen foretager ikke afhøring af sagens parter eller eventuelle vidner og indhenter ikke sagkyndige udtalelser til brug for afgørelse af spørgsmålet om fri proces. Hvis ansøgeren ønsker at forelægge sin ansøgning om fri proces i forbindelse med behandlingen af sagen, kan der afholdes møde med Civilstyrelsen.

For at oplyse sagen yderligere kan Civilstyrelsen anmode modparten om en udtalelse i anledning af ansøgningen om fri proces. Fremkommer modparten med oplysninger til ugunst for ansøgeren, som er af væsentlig betydning for sagens afgørelse, vil ansøgeren i overensstemmelse med forvaltningslovens § 19 (om partshøring) få lejlighed til at udtale sig, inden afgørelsen om fri proces træffes.

Det bemærkes i øvrigt, at sager om fri proces er ansøgningsager. Det er derfor som udgangspunkt ansøgeren selv, der skal godtgøre, at der er rimelig grund til at føre proces, herunder fornøden udsigt til at få medhold i den påstand, der ønskes nedlagt under sagen. Hvis ansøgeren ikke indsender oplysninger, som tyder på, at vedkommende kan løfte bevisbyrden under retssagen, har Civilstyrelsen ikke pligt til at iværksætte yderligere sagsoplysning, men kan træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, hvis dette må anses for tilstrækkeligt.”

Justitsministeriet har endvidere indhentet en udtalelse fra Procesbevillingsnævnet, der har oplyst følgende:

”1. Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995. Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 haft kompetencen til at meddele 2. og 3. instansbevilling i civile sager og i straffesager.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetence til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven.

Procesbevillingsnævnet er opdelt i to afdelinger – afdelingen for apeltilladelser og afdelingen for fri proces.

2. Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Hvert medlem har en suppleant, advokatmedlemmet har dog to suppleanter.

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat. Sekretariatets medarbejdere betjener begge nævnsafdelinger. Sekretariatet består aktuelt af en sekretariatschef, 2 chefkonsulenter, 14 fuldmægtige samt kontorpersonele. De ansatte fuldmægtige er alle cand. jur. af uddannelse, og hovedparten har flere års erfaring navnlig fra domstolene, advokatbranchen og centraladministrationen. Sekretariatschefen og chefkonsulenterne er erfarne jurister med tidligere ansættelser navnlig i domstolssystemet.

Reglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed findes i retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet har i medfør af retsplejelovens § 25 fastsat en forretningsorden for nævnets virksomhed. Det fremgår af forarbejderne om oprettelse af et procesbevillingsnævn, at

hverken forvaltningsloven, offentlighedsloven eller ombudsmandsloven gælder for nævnets virke.”

Procesbevillingsnævnet har endvidere oplyst følgende om nævnets sagsbehandling:

”1. Indledningsvis bemærkes, at den i spørgsmålet nævnte begrundelse for et afslag på fri proces (at borgeren ”forventeligt vil tabe sagen”) ikke anvendes af Procesbevillingsnævnet.

For at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329 er det dog en grundlæggende betingelse, at der er en vis udsigt til medhold i sagen, hvilket kan være anført i nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

2. Vedrørende nævnets konkrete sagsbehandling kan det oplyses, at når nævnet modtager en klage over et meddelt afslag på fri proces fra Civilstyrelsen, visiteres sagen til en fuldmægtig af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder.

Sekretariatet indhenter herefter de bilag, som Civilstyrelsen har anvendt til afgørelse af sagen.

Efterfølgende vil fuldmægtigen i sekretariatet på baggrund af de modtagne bilag og det indsendte materiale i forbindelse med klagen udarbejde et notat om de faktiske og juridiske aspekter ved sagen med en indstilling til, hvordan nævnet bør afgøre sagen. Til notatet vedlægges sagens relevante bilag (Civilstyrelsens afgørelse, klagen, bilag, lovgivning, juridisk teori og praksis).

Fuldmægtigen får under udarbejdelsen af notatet løbende råd og vejledning af en chefkonsulent eller sekretariatschefen. Efter notatet er færdiggjort af fuldmægtigen, vil sagen blive gennemgået af en chefkonsulent eller af sekretariatschefen, der herefter kommer med eventuelle rettelser og forslag til ændringer. Efter sekretariatschefens eller chefkonsulentens endelige godkendelse er sagen parat til at blive sendt ud til nævnsmedlemmerne og blive behandlet på et nævnsmøde.

3. Der holdes ugentlige nævnsmøder. Der behandles normalt ca. 25-30 sager pr. møde. Sagerne bliver sendt ud til nævnsmedlemmerne, så nævnsmedlemmerne har mulighed for 1 uges forberedelse til nævnsmødet. Sagerne bliver herefter behandlet på et nævnsmøde, hvor nævnet træffer afgørelse om, hvorvidt der kan meddeles fri proces. Hvis der er behov herfor, vil sagen blive udsat til yderligere votering blandt de samme nævnsmedlemmer.

Det er således nævnsmedlemmerne (som ovenfor nævnt en landsdommer, en byretsdommer samt en advokat), der træffer afgørelse om, hvorvidt der kan meddeles fri proces efter bl.a. retsplejelovens § 329, herunder foretager nævnsmedlemmerne blandt andre kriterier

en vurdering af, om der er en vis udsigt til medhold i sagen. Beslutninger træffes ved almindelig stemmeflerhed.

Efterfølgende udfærdiger sekretariatet en afgørelse i sagen på baggrund af resultatet af nævnets votering. Hvis der er tale om et afslag på fri proces, begrundes afslaget med en henvisning til de bestemmelser, der giver mulighed for meddelelse af fri proces. Afgørelsen skrives under af en chefkonsulent eller af sekretariatschefen på nævnets vegne.

Sekretariatet indhenter ikke sagkyndige udtalelser, ligesom der ikke foretages afhøring af sagens parter eller vidner, inden sagen afgøres.

Nævnets møder er ikke offentligt tilgængelige.”